СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 117. — Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 20. мая, 1924. — VOL. XXXII. — No. 117. — Jersey City, N. J., Tuesday, May 20, 1924. — THREE CENTS

Палата послів уневажнює вето президента.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Палата послів ухвалила нині 313 голосами проти 78 уневажнити вето президента Кулиджа проти закона про бонус для ветеранів.

Сенат візьме справу вета під обради в понеділок.

РЕЗОЛЮЦІЯ ПРОТИ ВОЄН.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Конґресмен Ла Ґвардія вніс резолюцію проти війни.

Після сеї резолюції уряд мав би постаратися заборонити всяку війну. Війна малаби бути проголошена публичним злочином, а кождий, що її починає, злочинцем. Президент Злучених Держав мавби поробити заходи для скликання відповідної межинародної конференції, яка малаби зобовязати народи до захованння мира.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ СЕНАТОРА ЛОДЖА.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Ряд визначних демократичних та републиканських політиків зажадав від конґресу, щоби він як найскорше взявся до питання приступлення Злучених Держав до світового суду та щоби він не відкладав справи, як до сього веде на ріжні способи сенатор Лодж.

ЗА ПРИСТУПЛЕННЄМ АМЕРИКИ ДО СВІТОВОГО СУДУ.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, 17. мая. — Перед річними зборами Американської Академії Політичних Суспільних Наук виступав ряд бесідників за приступленнєм Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів.

За проектом заявилися не лишень учені, але навіть один жовнір, ґенерал Блис. Він остро критикував сенатора Лоджа за те, що він висуває проти пляну співробітництва з Лігою новий плян світового суду.

КОНҐРЕСМЕН НА СЛУЖБІ ПРИТАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Конґресмен Свинґ, републиканець з Каліфорнії, признався нині перед спеціяльним комітетом палати послів, що він побирав по 25 долярів в день яко адвокат за свою оборону інтересів одного фармерського товариства в Каліфорнії, котре мало приватний інтерес з ухваленню закона Свинґа про виставленнє великої річної .тами. в горах Каліфорнії.

Свинґ подавав на своє оправданнє, що пенсія конґресмена йому не вистарчає і що він побирав надгороду від приватного підприємства лишень тоді, як не брав пенсії за пословання.

СЕНАТОР ЗАКИДАЄ, ЩО МІНІСТЕРСТВО НЕ ДОПУСКАЛО ДО СЛІДСТВА.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Сенатор Ґвілер закидає департаментови судівництва, що сей департмент робить заходи, щоби сенат не робив слідства над його закидами, що революція в мексиканській провінції Каліфорнії в 1921 році була піддержувана американськими нафтярами, арендуючими федеральні нафтові терени.

НОВИЙ ПЛАН ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Сенатор Смит предложив нині новий проект допомоги для фармерів.

Після сього пляну при федеральній допомозі требаби оснувати федеральне товариство, яке давалоби фармерам позички на фармерські продукти загальної потрібности.

ЗРІСТ ГОРІВЧАНОГО ПАЧКАРСТВА.

ВАШІНҐТОН 17. мая. Прогибіційні урядники повідомляють прогибіційний уряд, що від коли .настала тепла .погода зросло число випадків пачкування алькоголічних напитків. Прибережні прогибіційні урядники спостерегли послідними днями аж 72 кораблі, які після їх підозрінь возять горівку.

ЗА НАДАННЄМ ПОВНОЇ СВОБОДИ ФИЛИПИНАМ.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Меншість комітету палати послів для справ американських островів заявилася за безпроволочним наданнєм повної свободи филипинським островам. Вони кажуть, що се булоби несправедливо казати Филипинцям ждати 20 літ на те, що їм уже тепер належиться.

Як відомо, більшість заявилася за наданнєм Филипинам широкої автономії тепер, а свободи за 20 літ.

ХОЧУТЬ ЗАПОБІГТИ СТРАЙКОВИ КРАВЦІВ.

НЮ ЙОРК, 17. мая. — Властителів фабрик жіночої одежі заявляють, що вони згоджуються повести переговори з кравецькою юнією, бо вони не хочуть допустити до страйку.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ЗАХОДИ.

ВАШІНҐТОН, 17. мая. — Віліем Батлер, голова комітету президіяльної кандидатури Кулиджа, хвалиться, що він приєднав уже для Кулиджа 1,066 делеґатів републиканської конвенції. Проти Кулиджа малоби лишитися всего одна десята делеґатів.

Менаджер демократичного кандидата Мекаду каже, що число його прихильників серед делеґатів на демократичну конвенцію теж збільшається.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

РОЛЕЙ, Норт Каролайна, 18. мая. — Пасажирський поїзд лінії Сіборд Ер Лайн наїхав на експресовий поїзд, що стояв коло стації в Ейпекс, Норт Каролайна, що лежить 16 миль на полудне від сього міста.

Підчас катастрофи погибли четверо осіб. З пять других осіб, що віднесли ушкодження тіла, одна відтак померла.

УРОДИНИ И СМЕРТИ В АМЕРИЦІ ЗА ПОСЛІДНИЙ РІК.

ВАШІНҐТОН, 16. мая.—Ценсусове бюро подає, що в році 1923, було в Злучених Державах менче уродин, як в 1922 році. Число смертий було теж низче.

ПІДОЗРІВАЮТЬ ЗА ЗАДУШЕННЄ ДИТИНИ.

Софію Дубінську, 24-літну дівчину, що приїхала недавно з Галичини до Шикаґа, обжаловує шикаґовська поліція, що вона народила дитину та викинула її з дому на погибіль. Поліція ставить проти неї кілька польських кумошок, що малиб навіть бачити власними очима, що Дубінська викидала дитину.

Хоча національности дівчини не стверджено, деякі польські ґазетки розписуються з того приводу про неморальність Українок та порядність Подльок. Немовби сього серед польського народу ніколи не трафлялося.

ДОВКОЛА КЛЕНА.

ҐЛЕН КОВ, Лонґ Айленд, 17. мая. — Одна місцева дівчина дістала від Ку-Клакс-Клена листи з погрозами. Її брат відгрожувався, що він з пімсти проти Клена запалить місцеву презбітеріянську церкву. Хлопця арештовано за погрози.

ЦІКАВА ПОГРОЗА.

БОСТОН, Месечузетс, 18. мая.—Полковник Чарлз Форбс бувший голова федерального бюра ветеранів, котрого обжаловують за ряд надужить, відгрожується, що він виявить про урядове життя в Вашінґтоні застрашаючі річи, як лишень дістане для сього нагоду.

УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНА РЕПРЕЗЕНТАНТКОЮ ОДНОЇ З ВЕЛИКИХ КУПЕЦЬКИХ НЮЙОРСЬКИХ ФІРМ.

Панна Теодоска Тарбай, дочка Параскевії Тарбай, замешкала тепер під ч. 820 Sheridan Ave., Elizabeth, N. J. відїхала 14. мая на корабли Беренґарія до Европи як одна з репрезентаток фірми James A. Hearn & Son, New York City. Вона буде в Англії, Шкотії, Франції, Німеччині і Австрії.

ТРОЦЬКИЙ НЕДУЖИЙ НА СУХОТИ.

В офіціяльному комунікаті про стан здоровля Троцького заперечується, наче би він був хорий н анедугу серця, на нерви або на звапніння жил. Одначе урядовий звіт промовчує зовсім ґазетні вістки про те, що Троцький поважно хорий на туберкулу (сухоти, чахотку). У звязку з отим комунікатом стверджують цілком певно що Троцький, який вже раніше занепадав на леґені, находиться тепер у небезпечній для життя стадії сухіт.

АБДУЛЬ МЕДЖІД.

Прогнаний б. каліф Абдуль Меджід знайшовся ненадійно в дуже скрутному матеріяльному становищі. Як відомо анґорський уряд відмовився давати йому якінебудь субстидії. Його заходи задля одержання субсидії від Франції скінчились невдачею. Може дійти до того, що бувший каліф не матиме що їсти.

ПОХОРОНИ П. МИХАЙЛА СМАКУЛИ.

Похорони Михайла Смакули, довголітного складача „Свободи", котрий помер в суботу, дня 17. мая, відбудуться в вівторок, дня 20. мая, о годині 11. рано з дому жалоби при 35 Сівю Евеню, Джерзи Сіти на цвинтар на Ґрінвіл, New York Bay Cementary.

[redacted]

РЕВІЗІЯ В „УКРАЇНСЬКІЙ БЕСІДІ" У ЛЬВОВІ.

Дня 21. квітня с. р. явився в 11 год. зранку в мешканню касинового т-ва „Українська Бесіда" у Львові комісар поліції в асисті кільканайцяти поліцаїв і перевів двогодинну детальну ревізію, включно з ревізією касової книжки. Десь пі фортедпяном найшли якусь стару відозву про бойкот студентів у польському університеті та список бойкотованих і на тій підставі комісар хотів запечатати мешканне. Присутні при ревізії виділові „Української Бесіди" пояснювали, що касинове т-во „Українська Бесіда" не має нічого спільного з отими паперами і не може чейже відповідати за якийсь клаптик відозви, підкиненої кимось невідомим під один із меблів. Покищо, скінчилось на загрозі закриття Т-ва і на перекиненню усього, що було в кімнатах коміть головою.

КРАЛИ НА КЛАДОВИЩАХ.

На днях вібулася у Львові росправа проти трох молодих людий, які через довший час пльондрували жидівське кладовище, забираючи все, що тільки представляло якунебудь вартість. Крадені річи зносили вони до якогось Ґоніка. Всі три призналися до вини. Суд засудив двох із них на десять місяців, третього на чотири місяці, а Ґоніка за посередництво на три місяці тюрми.

МОСКАЛЬ ЕПИСКОПОМ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Митрополит автокефальної (?) православної церкви в Польщі, Діонизій. іменував епископок Кременецького (Кременець на Волині, під польською окупацією) Москаля Симона Івановського, уроженця тульської ґуберніі.

ВЕЛИКАНИ І КАРЛИКИ.

Примхована пригода творить часом таке, чому мусимо чудуватися. Так прим. один Англієць О'Бріен закурював люльку до льондонських уличних ліхтарень, а був високий 268 цм. Німець Ґослер 235, один пруський ґвардієць 253 цм. Альзатець Крав 275 цм., а Австрієць Врукельмаєр, якого висоту ствердила комісія, 278 цм. Ліннеї змірив одного фразійського селянина, котрий був високий всього 66 цм., карлик Джефрей Ґодсон у молодости був високий 45 цм. Княгиня Бекінґгемська подала його на бенкеті французькій королевій Марієті Генрієті в паштеті. Найменшим чоловіком, звісним досі і зміреним, була Гілянь Аґіб із Сінайського острова. Ця жінка в 60-ому році життя була висока 38 цм.

БИЗНЕСИ ВІТОСА.

Вітос, б. премієр міністрів Хієно-Пяста робить собі велику рекляму. Колись писали про Вітоса і 20 ваґонів свиний, а тепер пишуть про Вітоса і 20 ваґонів — яєць. „Малопольске Т-во Рільниче" дістало за часів уряду Вітоса дозвіл на вивіз 20 ваґонів яєць, а кождий ваґон мав дати 150 фунтів стерлінґів доходу. Коли вивезли яйця і порахували гроші, то вийшло, що всі ваґони разом дали всього 50 долярів доходу. Се не подобалось ревізійній комісії і справа певне опиниться в суді. У справу замішаний сам Вітос.

Французька побідна лївиця хоча нової міжнародної конференції.

ПАРИЖ, 18. мая. — Один з провідників побідної лївиці у французькому парляменті, Поль Пенлеве, заявив, що лївиця буде домагатися скликання нової міжнародньої конференції для полагоди всіх повоєнних питань Европи. Він хотів би, щоб у сій конференції взяла участь Росія й Америка .Без Америки, казав він, така конференція не вдасться, бо годі вирішити европейських воєнних довгів без рівночасного вирішення довгів аліянтів американському правительству.

Він є за признанням Росії Францією, коли її признає Анґлія. Від Росії не сподівається сплати довгів готівкою, але якби Франція від неї дістала взаміну нафтові концесії на Кавказі і концесії на копальні срібла в Уралі, так, на його думку, Франція готова сі концесії віддати Америц івзаміну за свої воєнні довги. Він радий би теж бачити, щоб Америка зменьшила довги Анґлії американському правительству, бо тоді Анґлія могла би відписати довги, які Франція їй винна з часу війни.

ХОТЯТЬ ЗМЕНЬШИТИ ФРАНЦУСЬКУ АРМІЮ.

ПАРИЖ, 18. мая. — Провідники побідної лївиці у французькому парляменті кажуть, що новий парлямент зменьшить час військової служби на половину. Тепер військова служба у Франції триває 18 місяців, а по новому тривала-б тільки 9 місяців.

Се зменьшило би французьку армію лиш о одну третину, бо постанова відносилась би тільки до французької армії, а не до кольоніяльної, яка нині вже творить третю часть французько їармії. По сій реформі французька армія виносила-б замісць 680,000 люда лише 450,000 люда і притому заощаджено би 1 міліярд франків.

КАЖУТЬ, ЩО БРІЯН БУДЕ ПРЕМІЄРОМ.

ПАРИЖ, 18. мая. — Тутешні часописі заповідають, що новим премієром Франції на місце Раймонда Пуанкаре не буде Едуар Ерріо, але провідник републиканських соціялістів, бувший премієр Арістід Бріян.

ХОТЯТЬ УСУНУТИ МІЛЬРАНА.

ПАРИЖ, 18. мая. — Екзекутивний комітет републикансько-соціялістичної партії, якої провідником є бувший премієр Арістід Бріян, постановив домагатись яко першої умови своєї участи в новому правительстві, уступлення президента Франції, Александра Мільрана.

РОЗГОНЯТЬ СТАРИХ АМБАСАДОРІВ.

ПАРИЖ, 18. мая. — Тутешній поступовий тижневик Ер Нувель (Нова Доба) пише, щ онове соціялістичне правительство Франції передвсім поусуває старих французьких амбасадорів і зреорґанізує всі свої заграничні представництва. На відпочивок мають піти амбасадори у Вашинґтоні, Лондоні, Берліні і Римі.

ПОЛЯКИ НЕ ЗНЕВІРЮЮТЬСЯ.

ВАРШАВА, 18. мая. — Польський міністер закордонних справ ґраф Маврикій Замойський заявив, що вислід виборів у Франції був несподіванкою для Польщі, але Поляки не зневірюються ані занепокоюються бо вони вірять, що Франція все буде з Польщею.

Він каже, що коли був польським амбасадором в Парижі, стрічав там деяких провідників лївиці в новому французькому парляменті, котрі його запевняли, що вони приятелі Польщі.

ЛИСТ З ПРОПАВШОГО ВОЗДУХОПЛАВА.

ПАРИЖ, 18. мая. — Морські филі занесли на беріг острова Корсика лист залоги великого французького воздухоплава Діксмід, котрий загинув тому кілька місяців.

Лист звучить: „Ґазоліна вичерпана. Летимо безрадно у страшній хуртовині. Залога Діксміду прощається і кличе: Нехай жиє Франція".

ЖЕНИТЬСЯ З АМЕРИКАНКОЮ.

ПРАГА, 18. мая. — Син президента Чехо-Словаччини, Іван Масарик, як тут говорять, звінчається з дочкою американського міліонера Чарлза Ричарда Крейна.

ПОМЕР З РАДОСТИ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 18. мая. — Тут помер нагло британський власник кораблів Ембуріко, коли одержав телеграму, в якій було сказано, що він заробив на одному бизнесі 4½ міліона долярів.

НЕМА ГРОШИЙ ДЛЯ РУМУНІЇ В АМЕРИЦІ.

БУКАРЕШТ, 18. мая. — Румунське правительство заявило, що американські банкири відмовились дати позичку Румунії.

ДОЛЯР ПАНУЄ В ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ, столиця Греції, 18. мая. — Грецьке правительство під проводом Папаяннакіса видало розпорядок, по якому віднтепер фінансові трансакції в Греції мається переводити на підставі американського доляра.

ЗАПЕРЕЧЕННЄ ВІСТКИ ПРО СМЕРТЬ СУН ЯТ-СЕНА.

ГОНҐ-КОНҐ, Китай, 16. мая. — Секретар голови правительства південного Китаю, Сун Ят-Сена, заперечує вістку, яка появилася в Пекінґу, буцімто він помер. Він каже, що Сун Ят-Сен був тільки занедужав, але вже цілком здоровий.

Зноваж достовірні особи кажуть, що він тяжко хорий на умову недугу і лікарі нікого до нього не пускають.

РАДІО В КИТАЮ.

ШАНҐАЙ, Китай, 16 .мая. — Китайська ґазета Шун Пао розсилає 4 рази денно із своєї радіостації музичні концерти і виклади в китайській мові.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
[illegible] newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
[illegible]		Поодиноке число три центи.	
[illegible]	$ 7.00	На рік	$ 7.00
[illegible]	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
[illegible]	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею	
[illegible]	$10.00	На рік	$10.00
[illegible]	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
[illegible]	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ПОЛЯКИ РОЗІГНАЛИ УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

Литовська часопись „Vienybe" (Єдність), що виходить з Брукліну, Н. И., приносить в числі з 15. с. м. статтю під повисшим наголовком, переложену з одної з найповажніщих британських газет — **Manchester Guardian**. Завдяки чемности п-а П. Букшпайтис, звісного провідника бруклинських Литовців, ми одержали переклад її з замітками „Вienибе" і містимо його осьтут:

„Руський („**Ruthenian**" в **Manchester Guardian**, а „**Rusinu**" в „**Vienybe**") університет заложено в 1919. році. Але сегож року Поляки заняли Львів і розігнали всіх професорів-Русинів (Українців), що були на університеті ще з австрійських часів. Українцям, яких там є 8 мілїонів, Поляки не дозволили мати ні одної висшої школи чи університету. Українська молодіж була приневолена ходити до польських шкіл та слухати викладів у мові, яка їм майже чужа. Але навіть до польських шкіл допускається тільки малий процент не Поляків. В сей спосіб Українців покривджено двічі.

„Тоді Українці зібрали свої научні сили і скоро заложили у Львові свій університет з чотирма факультетами: історично-язикознавчим і медично-природничим. (Се є очевидна помилка, бо крім сих двох факультетів є ще правничий та богословський. Ред.) В роках 1921 і 1922 було вписаних на сей університет 1014 слухачів. Пильно вистерігалися, щоби університет держати здалеку від усякої політичної агітації. Він був наскрізь неполітичним.

„Конституція польської републики в арт. 110 надає горожанам Польщі, що не є Поляками, право організувати школи ведені в не польській мові і викладати науку в сих школах у власній мові даного народу. (Увага „Вienибе": Поляки мусїли вставити такий параграф у свою конституцію, бо того вимагав Версайський Трактат для охорони національних меньшостий. Але Поляки не дбають о ніякі конституції, трактати чи навіть о власне слово чести!") Та проте в 1920. році зачалось переслідування. В 1921. арештовано професора д-ра Щурата. Університетські реєстри і підручники студентські конфісковано; виклади перебивала поліція, а професорів, що були в державній службі, остережено, що як не покинуть викладів в університеті, то втратять державну службу. Та проте університет держався, хоч мусів переноситися з одної хати до другої, і то по кілька разів. Виклади відбувались в приватних домівках, а навіть в підземеллях. При львівській поліції утворено навіть окремий департамент для переслідування тайного українського університету. Торік поліція зробила чимало ревізій і арештувала много студентів та сконфіскувала богато книжок і приладів. Управителі університету звертались до польського міністра просвіти д-ра Гломбінського, покликуючись на польську конституцію. Але міністер відповів, що — конституція чи ні — але він ніколи не дозволить на український університет.

„Дня 8. лютого с. р. поліція знов почала ревізії по домах, а то в редакції газети „Громадський Голос", в наукових товариствах і в 40 приватних мешканях студентів. Чимало студентів арештовано і держано наче звичайних кримінальників враз із звичайними злочинцями, взято відтиски з їх пальців, а по переведенню слідства де яких випущено, а решту таки держать".

(Увага „Вienибе": Те все нагадує нам подвиги Поляків у Виленщині. Добре, що німецька та англійська преса пише про сї варварства. Звертаємо увагу Доса та інших Американців, що підпирають Лігу Народів, нехай вони вглянуть, що вона робить для охорони загарантованих Версайським Трактатом прав національних меньшостий.

ЯК ПОЛЯКИ ЦІНЯТЬ СВОЇХ УЧЕНИХ.

Недавно у Кракові проф. Бодеун де Куртне мав виклад про питанне національностий в Польщі. Проф. Бодеун де Куртне, вчений європейської слави, здобув собі добре імя яко речник поневолених і покривджених ще за царських часів у ролі професора петроградського університету. За свої свободолюбні переконання довелось йому засмакувати солодощів петропавловської кріпости. Царський вязень не змінив своїх переконань і в ново-відродженій Польщі (як се сталось з многими іншими польськими вченими і політиками). І від часу до часу говорить своїм землякам правду в очі. Підчас його викладу в Кракові вшехпольські громили зробили авантуру, а після викладу обкидали професора-ювилята гнилими яйцями.

Значить, Полякам не треба ані дійсних учених, ані дійсної науки, ані дійсної правди, — а тільки патріотичних фаєрверків, якими „трималася" стара Польща і нова таксамо хоче „триматись".

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ В АМЕРИЦІ ПОВИНЕН ПЛАТИТИ НАРОДНИЙ ПОДАТОК, ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ В СТАРОМУ КРАЮ. ЖЕРТВИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:
OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

МОСКОВСЬКА МАНІЯ ВЕЛИКОСТИ.

Відгуки докладу П. Мілюкова. — Яке враження зробили на Москалів виступи національних представників. — Пані Кускова про „смерть старої Росії". — Надія на „великій русскій языкъ". — Чим дається право на плекання таких надій.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Цїла закордонна московська преса відгукнулась на виступ національних представників по празьких викладах П. Мілюкова про національне питанне. З тих відгуків найбільше уваги звертає на себе стаття Катерини Кускової „Де Росія?", надрукована в берлінських „Днях". Пані Кускова займає дуже видатне місце в московських громадських колах: як дружина бувшого кадетського міністра С. Прокоповича, як велика московська патріотка і, не в останній мірі, як талановита журналістка. Її гострого язика та ще більш гострого пера Москалі бояться так саме, як Українці колись боялись язика та пера Олени Пчілки.

Цим характеристика п-і Кускової може вважатись вичерпною.

Стаття п. Кускової тим відріжняється від инших московських відгуків з цього приводу, що вона написана з правдивим **серечним болем**. Инші Москалі, що підійшли до цеї справи, порушили її легковажно й несеріозно. Он, виступав, Мовляли, великий наш учений Мілюков, а представники національностей „намагались" його збити. Розуміється, не збили й нічого не довели...

Пані Кускова є занадто чесна й щира, щоб **так** реагувати на її виступи. Вона докладно переказує те, що говорили представники національностей, і навіть ще трохи від себе „додає жалощів".

„Один за другим, — оповідає вона, — виходили на котедру представники національностей. Виразно та гостро відштовхували руку „русского". Перше станьте Великоросами, забудьте, що ви „русскій" — тоді... Тоді, кали **всі без вимку**, ми побачимо, чи потрібне порозуміння. У всякім разі, кождий з нас мусить зпочатку повернути до **своєї**, а не до російської хати. Зпочатку її відбудувати. А потім — потім умовлятися з Великоросами в міжнароднім, а не в російськім масштабі. Грузин мусить мати **свою** Грузію, Вірменин — **свою** Вірменію, Українець — Україну, Білорус — Білорусію, й навіть кавказький верховинець завзято вигукнув: „Ні, не віддам я за дерево безсмертя стрімку скелю". Ось ця стрімка скеля, за яку гинули герої кавказької незалежности, мусить стати **своєю** хатою".

Читач, який ще памятає нашу кореспонденцію про той памятний вечір („Нема про що говорити!"), може переконатись, що пані Кускова цілком вірно передає загальний настрій, загальний дух усіх національних виступів. Не менш обективно ставиться вона до поодиноких виступів.

„Ось Українець Лотоцький, — пише вона далі: — „Росія в минулім — тюрма народів. Чому протестує проти цього П. Мілюков? Він протестує, але ми, Українці, не забули тих лютих репресій, які сипались на український нарід. Репресій, під гнітом яких він мало не зник безслідно. Менш як за 200 літ Росія, ця тюрма народів, зробила вбогим наш, колись цвітучий культурний нарід, що добровільно прилучився до Московщини. Ні. Порозуміннє неможливе. Тільки в міжнароднім масштабі, як з Німеччиною, Англією чи якою-небудь иншою країною..."

У такім самім дусі пані Кускова переказує також слова инших національних представників. Наслухавшись цих промов і принявши їх так близько до серця, авторка приходить до „сумного", як вона сама його називає, висновку:

„**Росії — нема... Є вони, народности, кожда в своїй хаті...** Представники національно-стей, що вважали потрібним реагувати на виклади Мілюкова, можуть отже бути задоволеними. Вони не розстріляли свого пороху даремне. Хай собі легковажні глузують, але більш чесні й щирі Москалі таки прийшли до висновку, таки переконались наочно, що **Росії — нема**, що між Москалями та иншими народами **залягла прірва**, що, засипати цю прірву ніхто й ніщо не може, що порозуміннє — неможливе.

Задля цього наслідку варто було зламати дотеперішню тактику **повного ігнорування** всього того, що діється й говориться в московськім еміграційнім таборі — тактику, на якій українська еміграція в Чехословаччині твердо стояла останніх два роки.

Чи справді варто було?

Ні! Ми все-таки кажемо: ні! Не зважаючи на всі додатні наслідки. І сама пані Кускова, при всій своїй щирости й чесности, дає тому найкращий доказ, що не варто було вмішуватись у цю справу. Хай би собі Мілюков говорив перед „своїми" людьми, хай би він їх навчав, як треба дивитись на національне питанне — а представникам національностей, отже насамперед **нашим** представникам, нічого там було робити.

Ось послухайте, як пані Кускова потішає себе на закінченнє:

„Одне лиш радісно було зазначити на цім найцікавійшим зібранні: **міжнародною мовою**, якою говорили всі національности, без порозуміння була признана мова московська („русскій языкъ"). Чи це-ж не показує, що крім „Росії — тюрми народів", **була, є й буде** инша Росія, Росія вільно творчої культури, потрібної не тільки Москалеви, але й цілому людству?... Отже нині, коли впали кайдани самодержавія, але залишилась, ще не забулася московська мова, то чи не послужить вона могутнім знаряддем для відбудови пропавшої Росії **руками самих увільнених національностий?"...**

Щоб не дати пані Кусковій **права** написати останні слова й потішати себе фантастичними мріями, я волів би, щоби нікого з представників національностей на виклад Мілюкова **не було**. Коли люде хвилюються, сперечаються, дорікають, запечуються, **і ще при тім користуються мовою вчорашнього гнобителя** — тут справді ще є якась надія, тут ще можна себе заколисувати якимись ілюзіями.

Але коли перед тобою **глуха стіна**, нічим незаповнена **пустота**, коли твій голос лунає в пустині й **жадного** відгуку не знаходить — тут ілюзіям та мріям вже нема місця. Оттакою атмосферою **абсолютної пустоти** треба було-б оточити Москалів, щоб їх **радикально** вигоїти від „русской" манії величности.

Прага, 2. травня.

Радянин.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

„Нова" політика на „кресах".

(З львівського „Діла").

На Волині знову почалися ревізії, арешти, допити й екзекуції арештованих. По наказу з якогось центра поставлено на ноги всю поліцію і цілу армію агентів дефензиви.

Протягом цілого минулого тижня, перед латинськими Великодними святами, відбулися навальні труси й арешти в Здолбунові та Здовбиці. Арештовано там таких осіб: Ціхоцького Миколу, Циркалюка Василя, Трохимчука Миколу, Чвалинського Костя, Солтиса Леонтія, Кравчука Федора, Боярчука Самійла, Осійчука Миколу, Лепка. Пащенка, Годованця Олексія, Годованця Ів., Мульха (Чех) і його племінницю Копецьку Марію і инш. На допиті в здолбунівській поліційній командатурів арештованих, як твердять свідки й загальна громадська опінія, в нелюдський спосіб бито і заковано одвезено до Луцька до вязниці. Поширені чутки про такіж арешти в Острозі та в багатьох селах Мизіцької та Будеражської волости, дубен. повіту. А в ночі з першого дня латинського Великодня на другий впаковано до дубенської тюрми кілька десятків людей, заарештованих у Дубні і в повіті. На другий день дубенські обивателі мали гірку приємність бачити, як усіх заарештованих, людий сорок, закованих по-двоє парами попроваджено на залізницю для відсилки до Луцька до тюрми і в розпорядження слідчої влади. Словом, по цілій прикардонній смузі волинській твориться щось жахливе: грасує дефензива з поліцією, бє, трусить, шукає зброї, арештує, наводить страх...

Що найбільше — їх провина полягає в неосторожно сказаному слові або в острій формі висловленому невдоволені, для чого всім відомі „кресові" стосунки, політика загальна і спеціяльно відношення адміністрації до нашого народу українського дають силу силенну цілком природних приток. Чиж така сувора розправа, як арешти, биття, кайдани і довгий час сидіння у вязниці повинна бути стосована за такі „переступства", які хіба лиш у державі деспотичній можуть уважатися за переступства? Чиж такі нечувані репресії сприяти-муть поліпшенню відносин на „кресах"? Чиж є послідовним і доцільним заогнювати ще більше і так заогнене політичне й національне життя на наших землях та ще в той час, коли починається говорити про його санацію? Адже після таких масових арештів та нелюдської поведінки з арештованими пропадає вся віра в можливість будь-якого нормального співжиття українського і польського народів, — і наївним були би той, хто силкувався після того отсю віру підтримувати серед українського громадянства: йому ніхто не повірить, як не вірять ріжним агентам та підкупленим землякам.

Отже відносини заогнюються далі. І не якісь зовнішні агітатори спряиють цьому, а сама польська влада підриває під собою грунт на „кресах", а в тій роботі самовбивчій помагає владі й польське „кресове" громадянство. Мале числом, слабеньке, але з великою пихою і смішними претенсіями на ролю культуртрегерів на сході, воно, це громадянство, щоб там не було, а хоче зберегти свій „стан посядання" на наших землях. Спираючися не на моральну силу, а на силу зброї, воно постійно тримає цю зброю на поготівлі і ладне її вжити на кожний фальшивий алярм, на кожну фіктивну вістку про небезпеку. Вістка трівожним про небезпеку зі сторони Українців, головних — так би сказати — своїх ворогів, вісткам, що походять з урядового джерела, воно окоче вірить. [illegible] бор польського озброєного громадянства лютує і махає в бік табору українського числом більшого, але безоружного, беззахистного. Ак, у тому-ж Здолбунові, в якому відбулися арешти, що так пригнобили не-польське населення міста, місцевий ксьондз, як кажуть Здолбунівці, з костельного амвона кинув не слова „миру й згоди", а войовничий виклик у бік Українців, які нібито не тільки мали намір позривати залізні мости, але й самий здолбунівський костел висадити в повітря на самий Великдень, чому запобігла нібито лише „чуйність влади". Після того серед польського громадянства утворився такий настрій, що протягом страстного тижня і великодних днів виявлялися не тільки погрозами відвдячити Українцям тимже на Великдень православний, але й фактами порядку кримінального, як побиття Поляком Собаньським на вулиці прилюдно одного бідного парубка. Українця за те лише, що той проходячи вузьким хідником, по дорозі з млина, обмастив невмисне мукою вбрання панни Собаньської. Українське громадянство стривожене; подібне відношення до нього польської влади і польського суспільства не може його не трівожити. Воно лише мовчить та в тому мовчанню його тліє „огню іскра великого", яка може вибухнути пожаром несподівано. Питання: чи в інтересі польському лежить ріжними репресіями роздмухувати цю іскру? Думаю, що — не в інтересі, як не в інтересі й кожного, хто тільки щиро й без ріжних облудних слів на язиці, а з лихою думкою в тайні стремить до створення хоч би таких тимчасових відносин поміж народами, зокрема тими, яким доля судила жити разом, при яких нормальне співжиття їх було б загарантоване.

На разі не від нас, громадянства українського, залежить унормування тих нелюдських польсько-українських відносин. Повинно це зробити польське громадянство, бо воно при владі, бо воно є паном витуації „на нашій несвоїй землі". Поляки повинні через свою владу видавати такі зарядження, якіб утихомирювали пристрасти національні й соціяльні, а не ще більше їх розпалювали, коли вони хочуть справжнього співжиття свого народа з нашим.

Але, як видно зі всього, що тепер робиться з нашим народом — надіятися нам на польське громадянство та його владу нема чого.

Пишу ці рядки з болем серця, під безпосереднім враженням того, що на власні очі я бачив і від других чув. Подаю про все це до відома ширшого громадянства через пресу, бо підчас соймових ферій не має можливости прокричати вчасно й голосніще про свіжі факти надужить над нашим беззахистним народом з соймової трибуни.

Михайло Черкавський, сенатор.

РАДЯНСЬКА УКРАЇНА І НАЦІОНАЛЬНІ МЕНЬШОСТИ.

Голова ради народніх комісарів на Україні, Влас Чубар, на пресовій конференції зясував плян політики українського правительства у відношенню до національних меньшостий, які живуть на радянській Україні. Радянська Україна не обмежиться лише до декрету про рівноправність мов і гарантій для кожної національности, запевнюючи розвиток мові і культури. Українське правительство розглядає практичні засоби, котрі мають на меті піднесенне культурного і матеріяльного стану національних меньшостий до належної висоти і втягнення їх до будовання держави. Тому при президії Ц. І. К. утвориться комісію національних меньшостий, котра вияснить потреби меньшостий і усталить спосіб сповнення їх потреб. Правительство дало директиви розглянути територіяльні границі для виділення територій з більшостю населення означеної національности. Се уможливить правительству правильно заспокоювати потреби національних меньшостий. Притягнення національних меньшостий до співпраці із совітами се найблизше завдання правительства. Правительство не боїться сепаратистичних тенденцій зі сторони національних меньшостий. Принцип національного самовизначення, який пропагує радянське правительство, постійно вводиться в життє. Діяльність для культурного розвитку національних меньшостий і для оживлення їх самостійности доказує, що політика радянського правительства правильна. Дальше Чубар протиставив положенне національних меньшостий у Польщі і у Румунії і доказував, що правно-політичне положенне меньшостий у С.РСР. ліпше ніж в згаданих країнах.

ДОПИСІ

БРУКЛИН, Н. Й.

На Сирітський Захист в Тернополі.

Дальші жертви на Сирітський Захист в Еернополі зложили на руки о. Володимира Лотовича слідуючі добродії: Хв. Товариство Олександра Кощиця в Трой, Н. Й., через своїх Впов. урядників Олексу Заяця, Павла Бойка і Михайла Бучака $10.00. Хв. Тов. „Жіноча Громада" в Ню Йорку зі збірки в церкві св. Юрія через д-ну Добрянську дня 30. марта с. р. $38.10. Всесв. о. Адміністратор Петро Понятишин $10.00. Впр. о. Микола Підгорецький з Ню Йорку $3.00. Добр.: Спірідіон Бемко, Вас. Сосніцький, Мих. Комар, Стеф. Славута, Роман Литвин, Петро Подлюський, Йосиф Твердецький, всі з Бабилон, Л. АЙ.; Денега, Ремінник і Комар по $1.00. Марія Комар і Прокіп Брила по 50 ц. Федько Скоробогатий, Олекса Холявка, Ст. Бемко і Ольга Литвин по 25 ц. — Разом $73.10.

Сі гроші переслано чеком платним в долярах через „Стендерд Інтернешенел Ейдженси", 30. Іст 7. ул. Ню Йорк., на руки о. Тимотея Сембая, 55 ул. Сенкевича в Тернополі, по струченню коштів пересилки в сумі 3 доляри.

Низше підписаний комітет в імени Сирітського Захисту в Тернополі складає отсею дорогою всім висше згаданим чесним жертводавцям сердечну і горячу подяку. Дальші жертви проситься ласкаво присилати на адресу: Rev. Vladimir Lotowycz, 160 N. 5th St., Brooklyn, N. Y.

ЗА КОМІТЕТ:

о. Волод. Лотович, Мик. Ґрубрий, Отефан Дембіцький.

ТВОРИ ТЕАТРАЛЬНІ

ЗА СИРОТОЮ БОГ З КАЛИТОЮ, образ драматичний з життя народа зі співами ин 6 актах (14 осіб) . 25 ц.

СЕМЕ НЕ КРАДИ, сумна комедія в однім акті (9 осіб) .... 15 ц.

СИРОТИ, образ драматичний в 4 актах зі співами (12 осіб) ...... 25 ц.

ПЕЩЕНА ДИТИНА, образ з життя народа в 4. актах (13 осіб) ... 20 ц.

Замовлення слати на адресу:

„S V O B O D A",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РОЗВЯЗАННЄ УКРАЇНСЬКОЇ ШКІЛЬНОЇ НАРАДИ У ЛЬВОВІ.

На Народньому Зїзді не можна було більше місця присвятити справам українського шкільництва. Сі справи на Партійному Зїзді можна було обговорити тільки з політичного боку. Міжтим справа потребує всестороннього обговорення. Щоб дати для діяльности нового Народ. Комітету повний образ стану нашого шкільництва, б. голова Н. Комітету о. Стефанович і ред. М. Струтинський числячися з конечностю, що Народній Зїзд може тривати з відомих причин коротко, вже зазделегідь рішили скликати **окрему шкільну нараду.** На нараду запрошено крім політичних діячів також неполітичних фаховців: педагоґів, економістів і культурних діячів. А що практика показує, що наради в салі якоїнебудь української інституції поліція, що держить всі українські інституції під постійним дозором, зразу закриває, в останній хвилі вирішено відбути краєву шкільну нараду в жидівській салі „Яд Харузім", під носом поліції. І показалось, що се була щаслива гадка. Поліція впала на салю нарад не протягом першої години, а по двох годинах, під конець реферату інсп. Ів. Ліщинського.

Як опісля показалось, поліція думала, що се вона закрила Народній Зїзд. На салю впав великий відділ поліції, хмара комісарів і агентів. Розпочалась провірка запрошень (все було в порядку), переслухання і тяганина по поліційних бюрах. Деяких учасників наради передержано на поліції до пізної ночі. Останніх випущено: о. Ал. Стефановича, д-ра Ф. Евина і ред. М. Струтинського.

„Все було в порядку, а всежтаки — мушу розвязати нараду" — заявив комісар поліції голові наради д-рови В. Загайкевичеви. „На якій підставі?", питається др. Загайкевич. — „Прецінь § 2. про збори не знесений, ані не проголошено стану облоги. Подайте причину". Комісар каже, що мовляв — не зголошено на поліції і домагався зголошення в поліції зборів на основі § 2, мовляв — не відомий зміст рефератів, не відома ціль і т. д.

З БІЛОРУСЬКОГО ПОСОЛЬСЬКОГО КЛЮБУ.

Луцька Громада пише:

Становище Білорусинів в Польщі є зовсім такесаме як і нас Українців. Коли читаєш білоруську ґазету, то здається, що читаєш опис нашого життя тільки іншою не нашою мовою і з іншими назвами. Не дивниця, що Білорусини належали колись до бльоку 16-ки і в польському соймі були і є найблисшими приятелями українських соймових предстаників.

Недавно в білоруськім клюбі почались були такісамі непорозуміння, як і в клюбі українських представників. Білоруські соціялісти мали також виступити з бльоку. Але в той час якраз трапилось, що голова клюбу **Тарашкевич** і один сенатор брали участь в заложенню білорусько-польського товариства. Сей випадок заворушив всіх білоруських представників і вони, по довгих нарадах, вибрали іншого голову клюбу і рівночасно соціялісти залишили свій намір виходити з клюбу.

Після сього клюб признав одноголосно, що сойм в теперішньому складі не може утворити такого уряду, що задовольнив би національні домагання меньшостий і тому білоруський клюб уважає необхідним заострити своє опозиційне становище по відношенню до уряду Ґрабського. Як в соймі так і поза соймом опозицію викликало становище уряду в національних справах. Новий голова клюбу пос. **Роґуля** сумнівається, чи теперішній склад сойму зможе утворити уряд, що мав би піддержку національних меньшостий.

Кореспондент одної української ґазети запитався якось одного з білоруських послів, яке буде відношенне їх клюбу до клюбу українського. Відповідь була: **братерське, як найкрасше, повна згода, спільна боева тактика.** І коли при сім згадаєш ще Українців аж два клюби і то собі крайно ворожі, то робиться ніяково. Виходить що чужі красше відносяться до нас, як ми самі до себе. Се повинно теж бути декому доброю наукою.

КІЛЬКА ТИЖНІВ НА ЛЕДОВІЙ ГОРІ.

чЗ Архангельська доносять таке: Цими днями виратував корабель шість російських ловців з великої небезпеки. Вони вибралися на лови на білих медведів чи що на північному ледовому океані і находились саме на величезній ледяній горі, як та гора відірвалась від решти леду і поплила на море. Ловці не мали змоги вернути на сушу. Їхні запаси харчів вичерпалися і одинокою їх поживою були риби. Мимо того всі шість досить добре трималися, коли їх по кількох тижнях виратував корабель.

КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читане книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від иньших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівн отрактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

- • **Коротка історія біблійна,** Старий і Новий Завіт ... 50
- † **Коротка історія Козаччини,** нап. проф. Володимир Антонович, із переднім словом про житте та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге виданне ... 65
- **Коротка Історія Руси** до зруйновання Запорожської Січи ... 10
- † **Коротка історія України** (з богатьома малюнками і мапами) Івана Крипякевича, опр. ... 50
- • **Короткий виклад політичної економії** А. Богданова (перевів М. Д.) ... 2.50
- • **Короткий огляд українського письменства** від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки ... 30
- † **Короткий підручник до науки німецької мови** ... 15
- † **Кость Гордієнко-Головко,** останній лицарь Запорожжя, історичне оповідання А. Кащенка, виданне 3-те ... 20
- • **Кровавий шлях** (Шерлок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля ... 60
- • **Кроваві діяманти,** новочасний роман, написав Фон Ром ... 35
- † **Кузь та Грицунь,** оповідання В. Винниченка ... 10
- • **Культура, національність та асиміляція,** П. Понятенка ... 30
- • **Латачки,** оповідання, Володимира Б. ... 25
- † **Летючий корабель,** українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- **Лис Микита.** З німецького перекл. Ів. Франко ... 50
- • **Листи з пекла й инші оповідання** ... 25
- 1. **Лист шинкаря до Люципера і відповідь,** 2. **Про алькоголь** ... 10
- † **Літературні характеристики українських письменників,** І. Іван Франко (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр. ... 1.25
- † **Літературні характеристики українських письменників,** II. Маркіян Шашкевич, з ілюстраціями, нап. Богдан Лепкий, брош. 35, опр. ... 50
- • **Лубенський монастир,** веселі оповідання, О. Проколупія ... 10
- † **Люба-згуба,** повість Ю. Федьковича, зредаґ. В. Верниволя, брош. 20, опр. ... 30
- † **Люборацькі,** сімейна хроніка, А. Свидницького, брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
- † **Людина,** опис будови людського тіла, його життя та самообслуги, з багатьома малюнками і кольоровою таблицею, нап. др. Ів. Раковський ... 25
- **Людоїди і инші оповідання,** Степана Кузьми ... 25
- † **Маленький декляматор,** збірка віршів ... 15
- † **Малодітний,** повість з життя малоземельної шляхти, нап. Андрій Чайковський ... 70

- **Марія й инші оповідання** ... 10
- **Марта Борецька,** історичне оповідание ... 25
- • **Маруся,** повість Гр. Кв. Основяненка ... 25
- 1. **Маска,** 2. **Краса,** оповідання А. Чехова ... 10
- † **Математика,** практичні поради з аритметики та ґеометрії, Ів. Андрущенка, опр. ... 50
- † **Мелянхолійний валець,** новеля Ольги Кобилянської ... 20
- • **Методична граматика української мови,** В. Коцовського і І. Огоновського, опр. ... 40
- • **Микола Джеря,** повість Івана Нечуя Левицького, з ілюстраціями Е. Турбацького ... 60
- • **Місяць свідок і другі оповідання** ... 20
- **Многострадальний народ,** огляд історії українського народу, нап. С. Баран ... 20
- • **Молодий вік,** оповідання для молодіжи, Кн. 1 ... 40
- † **На білих скалах,** повість Анатоля Франса, переклав Ів. Галущинський ... 65
- **Навернений грішник,** оповідання, Б. Пруса ... 20
- • **Назва України,** з картами, нап. С. Шелухін ... 10
- † **На зелених горах,** збірка поезій, О. Олеся ... 15
- † **Найкрасші загадки і забавки для старих і молодих** ... 20
- **Напад на Січ,** оповідание, Данила Мордовця, і **Павло Полуботок,** поема Ст. Руданського ... 5
- • **Наречена,** оповідание, Георгія Г. Чулкова ... 15
- † **Нарис римської історії,** нап. К. Лоськия ... 60
- • **Народ і національність,** популярно-наукова розвідка, др. Стефана Гриневецького ... 10
- † **Народний Декламатор,** з переднім словом і вступними замітками, 107 ріжних віршів, опр. ... 1.25
- † **Народний герой Симон Петлюра** (спроба характеристики), нап. В. Королів (В. Старий), з портретом Петлюри ... 20
- • **Народні казки ч. 1** ... 20
- • **Народні казки ч. 2.** ... 20
- • **На стрічу сонцю золотому,** повість Марії Колцуняк ... 50
- † **Наука природи,** вступні відомости на І. клясу ґімназіяльну та для народніх шкіл, нап. Поль Бер, переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка, з 183 малюнками, брош. 35, опр. ... 50
- • **Наука про управу землі,** М. М. Белегая ... 1.00
- • **На филях любови** (поезії); **Опир** (галицька леґенда), нап. І. Мулярчик ... 10
- † **Національна справа,** нап. Ів. Бочковський ... 60
- † **Національне відродження австро-угорських Українців** (1772—1880 рр.), Вол. Гнатюка ... 25
- † **Начерк історії української літератури,** написав Богдан Лепкий, книжка І. і ІІ., брош. 2.00, опр. ... 2.75

- † **Начерк соціольоґії,** нап. проф. др. Тома Ахеліс, пер. Якименко. В додатку: Понятте соціольоґії по Зіммелю ... 20
- • **Начерк стилістики, поетики і реторики,** др. Конст. Лучаковського ... 40
- **На чужині,** оповідание за ріжні пригоди в чужім краю, Івана Спілки ... 15
- • **Наша рідна мова, ґеографія України і характер Українця, Поляка і Москаля.** Написав проф. М. Возняк ... 10
- † **Наші казки,** з образками ... 20
- † **Не до пари, Панська воля, Максим Грімач, Отець Андрій, Два сини, Данило Гурч,** народні оповідання Марка Вовчка ... 20
- • **Незвичайні дива природи,** А. П. Нечаєва ... 20
- • **Незвичайні пригоди Матія Сандорфа,** повість в 2-ох томах, Ю. Верного ... 2.80
- † **Некультурна,** новеля Ольги Кобилянської ... 20
- • **Не любо — не слухай, брехать не мішай,** Т. Безшляха ... 20
- • **Не піддавайся біді,** оповідание з селянського життя, др. А. Чайковського ... 25
- • **Не родися красний, але щасний** ... 20
- • **Нетри,** А. Сінклера, брош. 1.00, опр. ... 1.50
- • **Не-читальник,** Л. Мартовича ... 40
- † **Німецька селянська війна,** Фридриха Енгельса (переклав з нім. В. Левицький) ... 40
- † **Німецько-український словар,** зладили В. Кміцикевич і В. Спілка, в полот. оправі ... 5.00
- † **Німецько-український словар** (кишеньковий) ... 65
- • **Нічого не було,** оповідание, А. Каменського ... 15
- † **Новелі,** Кн. І., Юрія Сірого ... 70
- • **Новітна суспільність і церква,** др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика) ... 35.
- † **Образки з громадського і письменського розвитку Русинів** („Спомини з мого життя"), нап. Олександер Барвінський, в двох частях; перша часть з 10 портретами і двома картинами, друга часть з 12 портретами і 13 картинами ... 2.00
- † **Огляд бувальщини українського народа,** переповів В. Андрієнко, з 40 образцями і 3 мапками ... 20
- † **Огляд історії України,** І. Крипякевича, опр. ... 50
- † **Огляд теріторії України,** після д-ра С. Рудницького написав Петро Франко ... 10
- **Огонь на услугах чоловіка,** (3 ілюстрації). — Становище пяниці. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі ... 15
- • **О двайцяти таблицях,** оповідание після народних казок ... 25
- • **Оленька,** оповід. з життя ходачкової шляхти в 2-ох томах, др. А. Чайковського ... 80
- **Оповідання з військового життя і инші** ... 15
- • **Оповідання про сорок розбійників** ... 20
- **Оповідання Олекси Стороженка** ... 15
- **Оповідання Пантелеймона Куліша** ... 15
- • **Оповідання про заздрих богів,** Мих. Драгоманова ... 10
- • **Опришок і другі оповідання** ... 20
- • **Оригінальний чоловік і инші оповідання** ... 25
- † **Орися, Дівоче серце, Січові гості,** оповідання П. Куліша ... 20
- **Орлеанська дівчина,** історичне оповідание про французьку героїню Іванну д'Арк ... 20
- † **Осаул Підкови,** оповідание, В. Будзиновського ... 60
- † **От собі казочки,** нап. Рудиярд Кіплінг, пер. В. Ткачкевич, з двома образк., брош. 20, опр. ... 30
- † **От собі сторійки,** нап. Рудиярд Кіплінг, переклав Вас. Ткачкевич, з трьома образцями, брош. 35, опр. ... 50
- † **Пака й паки** (про нашу літературну мову) М. Левицького ... 20
- † **Пан Потоцький,** оповідание ... 15
- • **Панські жарти,** поема з останніх часів панщини, Ів. Франка ... 40
- • **Пани чи Христос,** Ілії М. Гловин ... 60
- • **Пачкар,** оповідание, Б. Лепкого ... 10
- **Перед осуд народа. „Нечесть" між „чеснотою",** нап. др. Семен Демидчук ... 20
- † **Перезва,** вірші В. Валентіна ... 10
- • **Переказм старинного світа,** др. Ів. Демянчука ... 35
- † **Перехресні стежки,** повість Ів. Франка, брош. 1.75, опр. ... 2.00

- † **Перли міжнародного красного письменства** (Серія англійських клясиків, ч. 1. Чарльс Дікенс: Сверщок на печі, домашня казка, з біоґрафією автора) ... 40
- † **Писання Богдана Лепкого,** з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним Вас. Верниволею. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. Брош. 4.25, в пол. оправі ... 5.50
- • **Північний бігун колискою народів,** Евгена Єлачича ... 15
- † **Північно-західна Україна,** Мирона Кордуби ... 40
- † **Під Корсунем,** історична повість А. Кащенка, виданне 3-тє ... 45
- † **Під одну булаву,** історичне оповідание, Вяч. Будзиновського ... 60
- • **Під прапором свободи,** вибір патріотичних деклямацій ... 30
- • **Підручник движимих образів,** як оперувати машинами і їх сполученнями, Юр. Костура ... 75
- • **Під шум млинських коліс,** оповідание в 2-ох частях, В. Держируки ... 20
- • **Пісні щирої любови,** поезії Марка Скритого ... 50
- • **Плаваючий остров** ... 10
- • **Повість о тім, як мужик двох ґенералів вигодував,** нап. М. Салтиків-Щедрин, пер. з рос. Гр. Мак. ... 5
- † **Поганий день Василя Івановича,** оповідання Д. Мамина-Сібіряка, пер. Є. Вировий, з малюнками Ю. Магалевського, видання 4-те ... 10
- • **Подорож до місяця,** Ю. Верного ... 40
- † **Поезії О. Олеся** ... 50
- † **Поза межами болю,** картина з безодні, нап. Осип Турянський ... 60
- † **Полонений на Кавказі,** нап. ґр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20, опр. ... 30
- • **Попадя в зільниці,** гумористичне історичне оповідание з передодня революції, О. Проколупія ... 15
- † **Попович Ясат, Правда та неправда,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 9-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- • **Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими** ... 15
- • **Порадник для залюблених або Як писати любовні листи** ... 35
- **Порадник лікарський і Що Іван на тамтім світі бачив** ... 20
- † **Початкова ґеоґрафія** для народніх шкіл, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький, брош. 60, опр. ... 75
- • **Початок родини, приватної власности і держави,** Ф. Енґельса ... 75
- **Починок,** оповідание, Б. Лепкого ... 15
- • **Пригоди наймолодшого брата,** В. Гнатюка ... 15
- † **Пригоди статечної миші,** нап. Д. Мамин-Сібіряк, видання 3-тє, з малюнками художника М. Погрібняка ... 10
- † **Приказки Евгена Гребінки,** з портретом автора й передмовою Б. Л. ... 20
- † **Прикарпатська Русь,** сучасний стан, нап. др. Лука Мишуга ... 10
- • **Припізнений московський пашпорт,** оповідание, М. Твейна ... 10
- • **Природна методя лічення** ... 15
- • **При стрілецькій ватрі,** оповідание Абгара Солтана ... 40
- • **Притча про садівника та инші оповідання,** Мстислава Руса ... 40
- † **Причепа,** повість Ів. Нечуя-Левицького, брошурована $1.75, в оправі ... 2.00
- † **Причини аграрної революції на Україні і шляхи до розвязання аграрної справи,** інж. Мик. Байєра ... 10
- † **Про алькоголізм,** нап. Микола Чайковський, з 11 ілюстраціями ... 10

- **Про батька козацького Богдана Хмельницького.** Написав Михайло Грушевський ... 30
- • **Провідник,** практичний підручник до науки англійської мови ... 1.50
- • **Про жіночу неволю в історичнім розвою,** Мик. Ганкевича ... 30
- † **Промінь сонця,** оповідание В. Винниченка ... 5
- **Промови, деклямації і желання на весілях, хрестинах і забавах** ... 10
- • **Про полові справи,** нап. др. Михайло Кос, четверте змінене виданне, з образками ... 30
- • **Про походження та розвиток мов, або як і коли народи навчились розмовляти кожний своєю мовою,** нап. Н. Рубакін, зукраїнізував П. К. ... 25
- • **Пророцтва арабської цариці Михальди** ... 20
- † **Про світ Божий,** бесіди по природознавству, Ю. Сірого ... 40
- **Проти алькоголю** ... 20
- † **Про тифи — черевний, плямистий та поворотний** (з малюнками), нап. др. Ст. Суковаченко ... 20
- • **Про українських козаків, Татар та Турків,** М. Драгоманова ... 25
- **Про Христофа Колюмба та відкриттє Америки** (2 ілюстрації). — **Закон не спинить пиянства, тільки виховання.** — **Ріп Ван Вінкель,** Вашінґтона Ірвінґа. — **Дні нашої слави і недолі** ... 15
- 1. **Про Шевченкові твори.** 2. **Оферма,** оповідание з військового життя ... 20
- † **Психольоґія,** з 14 образками в тексті, нап. др. Вільгельм Єрузалем, із шестого німецького видання за дозволом автора переклав Григорій Кичун ... 1.00
- † **Психольоґія,** начерк науки про людську душу, нап. др. Іван Раковський, брош. 65, опр. ... 1.00
- • **Птичка-червоногорличка і инші оповідання,** нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Волод. Держирука ... 10
- • **Рай і поступ,** Мих. Драгоманова ... 40
- • **Рахункова книжочка,** опр. ... 50
- † **Революція в Росії** (від 1861 року до найновіших часів), Т. Ф-н. ... 15
- • **Ревун,** сатира, Ос. Маковея ... 25
- **Релігійні вірування старинних народів,** подав Стефан Макар ... 20
- † **Рись-мати, Брат і сестра в лісі,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 8-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- † **Рідна Школа,** читанка перша, Спиридона Черкасенка ... 30
- † **Рідна Школа,** читанка трета, Спиридона Черкасенка ... 60
- † **Рідне письменство,** др. В. Сімовича ... 10
- † **Рідне слово,** збірка новель і оповідань українських авторів ... 1.00
- **Різдвяна ніч** (з 10 образками), Миколи Гоголя ... 20
- • **Робінзон Крузо,** з образками ... 1.00
- • **Розбишаки в паломничій одіжи,** оповідание для народу ... 10
- • **Розбійник Кармелюк,** історичний роман в 6-ох томах, Мих. П. Старицького ... 2.40
- • **Розвій поглядів на вселенну,** А. Діксона Вайта ... 40
- • **Розмова Поляка з Русином,** веселий вірш, в котрім Русин висміває польську пиху ... 10
- † **Розмова про недуги та здоровля,** нап. др. Вадим Зелінський ... 10
- • **Розмова тверезого пияка Василя з горівкою,** нап. Мартин Гринишин ... 5
- **Росія й Україна,** М. Михайленка ... 25

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчисляти загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не присилав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у понисшій адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street. Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

В перших трех місяцях 1923 р. 15,000,000,000 цигаретків вироблено в Злучених Державах, половина більше як за сей сам час в 1922 р.? Чи ви знаєте, що звичайні цигаретки мають в собі звичайний тютюн а Мюрад турецькі цигаретки мають в собі 100% чисто турецький тютюн.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ.

Повість з галицького життя.

(Продовження). (7)

О. Дубовий у той час загально звістна особа в Самбірщині, то був чоловік високообразований, знав добре історію і був гарним бесідником. Правдомовний і автократ для рідні пригрист і педент також для себе. У його в дома йшло все мов в годиннику на часок. Кожух задягав і знімав після календаря таксамо після календаря ходив купатися. Був дуже ощадний не мав довгів хоч при невеликій платні гімназійного професора важко було удержати і виживити численну родину. Носив той сам плащ з пелеринкою, який приніс собі з семінара. Добрий знаток людий. Хто мав щось на совісти боявся дивитись йому в очи. На таких дививсь о. Дубовий з підлоба наче хотів їм сказати: „я знаю твої прегрішення". Вправний діялектик, та коли розумні аргументи не помагали, бував і неконьче чемний. Можна було почути від його такий епитет як: дурень, свиня. Коли вередився, його лице набігало кровоючи дивились грізно. Тоді лаяв по польськи. Знав добре німецьку, латинську і грецьку мову. Клясиків читав без словаря. Дбав про своїх учеників дуже. На конференціях побивався за ними. Молодих вчителів держав коротко. Шовіністичних забаганок нестерпів і нищив їх з місця. Учителі Українці мали в йому щирого друга і дорадника. Говорив мало, більше слухав других прижмуривши очи, наче слухав сповіди. Коли відізвався, то наче сокирою рубнув. Доокольні священики шанували його знання і почували перед ним респект. Не одному він наговорив витикаючи його промахи. В товарискім життю був добродушний, трохи рубашний дотепний. З його очий виглядав розум і певність себе. Під політичним оглядом був старорусином. На тодішніх українофілів дививсь як на молодих фантастів, але ворожо проти них ніколи не виступав. В його бібліотеці був „Кобзар" і тодішня „Мета".

Місцевому парохови не вислугувався. Не ходив на похорони до асисти, хоч за це платили, не приймав на служби божі. В Самборі було лише чотири доми де він заходив. Урмовилось на сходини на яких не вільно було робити застави кромі чаю і перекуски. Там грали преферанса небільше як по півночі. Від цього о. Дубовий не хотів ніяк відступити. О. Дубовий вимкохо приняв судову опіку над Ганею, Підліською тому лише, що був хрестним батьком а покійний Підліський його товариш ще за життя о це його просив.

Пандяк вже лагодився відходити, як війшла в кімнату Підліська а за нею о. Дубовий. Пандяк був злий, що попадя його самого лишила і не хотіла з ним говорити саме тоді, коли він хотів з нею за посаг розмовитися і того саме сьогодня до Самбора приїхав. До тепер не говорив і не хотів зачіпати, поки Василь не скінчить вчитися.

— Як мається господине, заговорив о. Дубовий зараз з порога от обрде що ми стрінулись. Чи Василь вже приїхав? Я саме прийшов сюди розвідати за вашим сином.

Його тут нема, та як его щось мали до його яке діло, то я йому перекажу.

— То таке діло, котре треба з ним самим обговорити. Ви може знаєте, що я опікуном панни Гані Підліської, а певно і те знаєте, що вона з вашим сином від двох літ заручені. О-тож я хотів з ним поговорити на щот весілля.

— Що до весілля, то я його батька і треба зі мною про те поговорити. Ось казали єгмосць, що в осени має бути весілля а коли єгмосць опікуном, то можемо говорити зараз. Імосць аж погнівалася, коли я згадав про передслюбну інтерцизу, а без цього годі.

— Ага! ви певно хочете записати йому ґрунт. То не потрібно. Він буде попом і з землею йому невдиться...

— Та я про це не так думав, я хотів впевнитися, що дістане молода...

— Це вже вибачайте, не ваше діло, а Василя.

Пандяк посатанів. Став моргати своїми колючими очима прижмурився і дивились у вічи о. Дубовому. Та не на такого попав. О. Дубовий не понизив очий і дивились йому прямо у вічі. Показалося, що у о. Дубового зір був сильнійший. Пандяк каже:

— Я Василеви батько і його доля мене обходить...

— Дуже похвально, що Василь має такого запопадливого батька. Алє він вже повнолітний і не потребує держатись батькової поли:

— У нас в хлопськім стані водиться так, що проти волі батька син не поважиться женитись.

— Та ви, господине, не забувайте на це, що Василь перейшов з хлопського стану в попівський.

— А всеж я батько, а четверта заповідь не лише для хлопів але і для попів.

О. Дубовий побагрянів на лици, але ще здержався. Цей хам береться вчити його божого закону.

— Так ви, господине, без запису сего домика не позволите синови женитися?

— А таки так, що не позволю.

— А коли він не буде на вашу заборону оглядатися?

— Він цього не зробить, бо я вімдовлю йому батьківського благословенства і нічого не дам, сказав твердо Пандяк.

— Чи ви хочете його конче висвятити на попа?

— На те я його давав вчити.

— Отож послухайте мене, каже о. Дубовий кладучи руку на його плече— колиб Василь був справді такий дурний, покорився вам, і, без інтерцизи передслюбної не хотів женитися, помимо цього, що з дівчиною два роки заручений, і коли при заручинах про інтерцизу не було мови, колиб він лише не для чого инчого, лише для браку інтерцизи зірвав заручини і чесну дівчину опозорив, то дуже би на цім зле вийшов, а ви теж.

— Ов! не знати, щоб йому сталося? Дівчат досить на світі. О. Дубовий вже не видержав. Він стукнув палицею о поміст і сказав з досадою:

— Дурень! Тоді він як неповний чоловік став би ся негідним священичого стану, і тоди би його висвятили в попи, як мені волосся на долони виросте. Розумно? Впрочім я мушу поговорити про те з Василем самим, бо з вами не договорюся путнього кінця вам здається, що ви всі розуми поїли, а ви лише зарозумілий на своє богацтво дурень.

Пандяк аж підскочив почувши таке. Він того наляжавея, бо про таке й не думав. Дивились широкоотвореними очима на о. Дубового. Його зухвалість на хвилю счезла. Він не сподівався, щоби в послідній хвилі могла зайти дорогу Василеви до висвячення яка нерешкода. Він вправді чував таке, що владика не хоче висвятити поки питомець не позаплачує довгів, але Василь довгів не мав. По короткій мовчанці він хотів ще щось сказати, та о. Дубовий повернув до порога; вийшов через сіни до другої кімнати. Пандяк вийшов також. Ніхто його не пращав і не задержував Ганя була в городі, а Підліська з о. Дубовим в кімнаті по другім боці. Пандяк не мав смілости туди заходити. Перед о. Дубовим почув великий респект, то був перший чоловік, що виджержав його колючий погляд. Пандяк пішов ладити коника. Був невдоволений, що йому ни повелося зробити інтересу і не сталося по його думці. Та суча баба зараз заставилась опікуном, котрого якраз тепер мусів дідько принести. Алеще нічого їм не поможе, він таки не вступиться і не попустить і Василь мусить йому піти під лад. Домик мусить попадя записати. Не може бути, щоб Василь аж тепер його не послухав, а ці перешкоди то таки страхи на Ляхи. Деж таке може бути, щоб через те владика не висвятить. Хибаж він відкусив кусок дівчини, що розручився? З такими думками виїздив Пандяк з Самбора. Він навіть не помітив, що небо стало хмаритись і подував від заходу холодний вітер. Аж став дощ покрапляти дрібнесенький, що показував на довшу слоту.

Пандяк поїхав коротшою дброгою попри Дністер. Як сюди зблизився вийшов непомітно із лозів якийсь чоловік і зручно мов кіт скочив із заду на візок.

Пандяк обернувся і побачив свого наймита Максима.

Що тут робиш?

— Я знав, що тудою будете вертати і хотів примiститися до вас. Чи нема часом у вас де що кинути за драбинку?

— Пошукай собі в кишілю.

(Дальше буде).

МУЖИЦЬКА ЄДНІСТЬ.

Згадка з листопаду 1922 р.

Коли на селі довідалися, що посли від шістнадцятки вже поїхали до сойму, дід Юхим що ще памятав кріпацтво, одягнув сермягу і вийшов на майдан.

— А ну?! Чули?!... Вже поїхали...

— Поїхали в Аршаву — відгукнули селяне, що були на майдані.

— Всі наші вибранці!... — Хо. Хо...

— А як жеж — мовив дід Юхим сурово: — чи могло бути инакше там, де є мужицька єдність? Га? Велика річ мужицька єдність... Велика... Є вона у нас... є, але не у всіх...

З давних давен, ще втоді, коли дід чуток про Великого Хміля порожнілі панські замки й майонтки — заховалася у нас та „мужицька єдність"! Що воно таке? — Чи хто знає? — Чи воно чоловік, чи жінка, а може це мрія?... Ніхто й ніколи не вмів спіймати ту „мужицьку єдність". Було богато що її бачили, ще більше було, що ледви втекли від неї, але спіймати?! — Ні!...

Бувало, це мені оповідав мій дід — ще за часів Катерини, приходе на село московське військо:

— Хахли!.. Хлеба, сала, сена — кричать салдати до старости.

Він слухає. Не знає що й казати. А тим часом „мужицька єдність" бігає селом. Тихо непомітно, мов у шапці-невидимці заходить до одної чи другої хати. І коли староста, обходючи село, викликає:

— Хліба, сала, сіна... — то з кожного віконця чує: Нема!...

Де ніде по хатах, де „мужицька єдність" гостювала довше, де сидючи оповідала й про Хміля й про Наливайка, де співала пісень про Мороза, Нечая, козацтво — відповідали:

— А колком по спині не хоче?...

І втоді не мав староста на селі ні хліба, ні сала, ні сіна. Втоді починали москалі шукати на селі ту „мужицьку єдність". І коли вони її находили, то залишаючи все, що мали — втікали. „Мужицька єдність" — гнала їх з села.

Та бувало, що москалі на селі не находили „мужицької єдности". Горіли втоді клуні, хати, гвалтувались жінки, а на громадському майдані одному за одним мужикам давалися „розгі". І втоді, коли москалі відходили, то села не було. Залишалися руїни, попіл, кров... Так було за Катерини й за Миколая одного, другого, — болюче згадувалося у всі часи мужицького життя.

У мужицькому життї як на базарі: чи то циган, чи москаль чи то панок який — всякий чогось хоче, кудись поспіша, чогось од мужика вимагає. — І хто його знає чого?

І всюди тільки та „мужицька єдність" виручала. Завше й конечно вона знала чого хоче, з ким і проти кого йти!...

А тепер як вона нам потрібна... Хо! Хо!

А чи памятаєте, яка вона була на виборах?...

— Вибирати треба?... — Треба!

— Голосувати за 16? — За шіснацятку.

І коли „мужицька єдність" голос мовила — за шіснацятку! — то те слово побігло селами й лугами, шляхами непроїжжими й шосою,— відгукнулося у місті: — Шіснацятка!

Тепер, бачте, вже поїхали... Хо! Хо!

От, воно діється. Та чи поїхала вона з ними... Чи схоче вона з ними бути? Чи захочуть вони з мужицькою єдністю рахуватися? Га?

— Та хто ж його знає?! Коли б поїхала, то було б добре, а як не поїхала?!

Добра не буде!...

(З. луцького тижневика Громади).

ПОТРІБНО РОДИН І САМОТНИХ

ЗНАЮЧИХ РОБИТИ КОЛО ФАРМ ЦУКРОВИХ БУРАКІВ В МІШІҐЕН.

Ми перевеземо Вас безплатно і Ваші меблі спеціяльним треном до Вашого нового дому в Мішіґен в пару днях. Тисячі родин, котрі приїхали до нас тому пару літ до роботи так як предкладаємо і Вам, мають днесь свої фарми. Платимо $23 від акра буряків за копанне, окопування, саджения і збір. Коли нема роботи коло буряків можете заробити екстра гроші на днівку. Безплатний перевіз і безплатна хата гарантована. Не чекайте аж буде пізно коли хочете їхати на наші фарми, а сейчас голосіться даючи нам повні інформації що до Вашого знання роботи на фармі і літа кождого з родини. Коли Ваша просьба буде узгляднена, вишлемо сейчас нашого представника до Вас, котрий роскаже Вам всі дальші подробиці і поможе Вам у перевозі. Я є тут, щоб перевезти Вас сейчас, як заступник Бюра Праці з Michigan Sugar Company. Моя адреса є: Mr. HENRY SMETANA, Fort Pitt Hotel, Pittsburgh, Penna. Хочу почути від людий з углевих майнів з Pennsylvania, West Virginia, Virginia, Kentucky, Ohio і Illinois. Відповім Вам у Вашій мові; пишіть сейчас.